

Handläggare
Catharina Frank
Telefon: 08-508 10 016

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2022-06-15

Svar på remiss av Förskolerapport 2022

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS
2023/579.

Förslag till beslut

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har överlämnat remissen av Förskolerapport 2022, KS 2023/579, till stadsdelsnämnden för yttrande.

Utbildningsnämnden har i uppdrag från kommunfullmäktige att årligen ta fram en förskolerapport. Förskolerapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad 2022.

Årets förskolerapport visar på ett aktivt arbete och positiva förändringar inom flera utvecklingsområden som är avgörande för förskolans kvalitet. Bland annat har en ökning skett vad gäller andelen barngrupper med förskollärare. Uppföljningen av handlingsplanen för en förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare har i sin tur lett till ökad professionalitet. Barnskötarna är den största yrkesgruppen i förskolan och professionaliseringen av barnskötaryrket är därför angelägen. Denna försvåras dock av barnskötarnas skiftande utbildningsbakgrund. Förvaltningen välkomnar därför förskolenämndens uppdrag att arbeta för en ökad andel personal med relevant utbildning i förskolan.

I förskolerapporten lyfts att behovet av systematisk uppföljning av det språkutvecklande arbetet kvarstår. På enhets- och stadsdelsnivå kan behovet till del mötas genom användning av Skolverkets kartläggningmateria Hitta språket. Förvaltningen noterar att just detta material ligger till grund för den Språkmatrix som införts i stadsdelens kommunala förskolor. Avslutningsvis instämmer förvaltningen

i förskolerapportens påpekande om att ett övergripande, enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete med en starkare koppling till de nationella målen är viktigt för likvärdigheten i stadens förskolor.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har överlämnat remissen Förskolerapport till stadsdelsnämnden för yttrande senast 22-08-29. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms universitet och Södertörns högskola.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Förskole- och parklekavdelningen.

Ärendet

Utbildningsnämnden har i uppdrag från kommunfullmäktige att årligen ta fram en förskolerapport. Förskolerapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av såväl fristående som kommunal förskola i Stockholms stad.

Till grund för förskolerapporten 2022 ligger bland annat offentlig statistik från SCB, Skolverket, Sweco och stadens system för integrerad ledning och styrning (ILS). Stadsdelsnämnderna har bidragit med underlag till rapporten utifrån utvecklingsområden identifierade i tidigare förskolerapporter samt nationellt angelägna områden för förskolan. Rapporten bygger också på insamlade uppgifter från förskolor med enskilda huvudmän.

Förskolerapporten 2022 behandlar följande utvecklingsområden:

- Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning.
- Personalens utbildningsnivå och faktiska förutsättningar för uppdraget.
- Bidra till en likvärdig kvalitet i stadens förskola genom bättre uppföljningsmetoder.

Nedan presenteras en sammanfattning av utbildningsförvaltningens slutsatser och identifierade åtgärdsbehov under respektive utvecklingsområde.

Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning

Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följa upp informationsinsatser och uppsökande verksamhet

Etablerade insatser för att öka inskrivningsgraden fortgår i stadsdelsnämndsområdena. Det kvarstår utmaningar att identifiera vårdnadshavare med icke inskrivna barn. Utfallet av pågående insatser med uppsökande verksamhet och introduktionsförskola behöver också utvärderas.

Utveckla uppföljningen av det språkutvecklande arbetet

Behovet av systematisk uppföljning av det språkutvecklande arbetet kvarstår. På enhets- och stadsdelsnivå kan behovet till del mötas genom användning av Skolverkets kartläggningsmateria Hitta språket.¹

Personalens utbildningsnivå och faktiska förutsättningar för uppdraget

Arbeta med att anpassa fortbildningsinsatser

Kartläggningen av personalkategorin i förskolan som av Skolverket benämns ”övrig utbildning”² visar på en minskning från föregående år. Istället har det skett en markant ökning i kategorin ”viss pedagogisk utbildning”. Förändringen hör samman med att Skolverket ändrat urvalet till de båda kategorierna som utgör mer än hälften av förskolans personal. Det behövs en närmare analys av vilken utbildning och kompetens som ryms inom kategorierna för att kunna anpassa fortbildningsinsatser.

Följa upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i det svenska språket

Utbildningsinsatserna för att öka personalens kompetens i svenska språket har generellt förskjutits från lokala utbildningar till mer långsiktiga och verksamhetsnära utvecklingsarbeten. Insatsernas effekter behöver följas upp och utvärderas, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden.

Utveckla organiseringen för undervisning så att den är förskollärlärd i samtliga barngrupper

En positiv utveckling har skett de senaste åren. Årets uppföljning visar att 50 kommunala barngrupper saknar förskollärare av omkring 1800 grupper totalt. Det kvarstår ett behov av att fördela och

---

¹ [Kartläggning i förskoleklassen - Skolverket](#)

² Saknar utbildning för arbete med barn.

organisera personalen så att undervisningen alltid leds av legitimerad förskollärare.

Förbättra arbetsituationen för personalen genom att fortsätta stärka arbetslagets kultur och förutsättningar för uppdraget

Fyra års uppföljning av handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för förskollärare och barnskötare visar en ökad professionalitet. Samtidigt har nya arbetsplatskulturer utvecklats som kräver närmare analys. Signaler om ökad sjukfrånvaro och svårigheter att anställa vikarier behöver uppmärksammas, liksom behovet av stödstrukturer vid frånvaro i arbetslagen.

Bidra till en likvärdig kvalitet i stadens förskola genom bättre uppföljningsmetoder

Fortsatt utveckla likvärdiga bedömningsgrunder för kvalitet i förskolan i staden samt utveckla samverkan mellan stadsdelsnämndsområdena

Det finns ett fortsatt behov av utveckling och förbättring av gemensamma bedömningsgrunder gällande förskolans kvalitet oavsett regiform. En utvecklad samverkan mellan stadsdelsnämndsområdena kan också bidra till ett mer gemensamt systematiskt kvalitetsarbete inom staden.

Jämställdhetsanalys

Vid svar på remisser skriver inte förvaltningen en egen jämställdhetsanalys. I förskolerapporten lyfts att vissa skillnader förekommer i förskoleundersökningens resultat mellan pojkar och flickor. I övrigt behandlas inte jämställdhetsfrågor närmare. Utbildningsförvaltningen framhåller också att förslagen i rapporten inte innebär en påverkan på barn utifrån kön.

Synpunkter och förslag

Förskolerapporten visar att stadsdelsnämnderna behöver fortsätta fördela förskollärarna så att alla barn får kontinuerlig undervisning som planeras och genomförs av legitimerade förskollärare. En utmaning för staden i sin helhet är också fortsatt att förskollärare är ett bristyrke nu och på lång sikt. Flera stadsdelar ligger över kommunfullmäktiges målvärde för förskollärartätheten, medan andra har svårt att nå målet. Förskollärartätheten kan också vara något som påverkas av stadsdelarnas olika ekonomiska förutsättningar kopplade till bland annat socioekonomisk fördelning. Detta eftersom lönekostnaderna är högre för förskollärare än barnskötare. På stadsdelsnivå är det vid ojämn förskollärfördelning eftersträvansvärt att

i dialog med medarbetare höja attraktiviteten för att på frivillig väg öppna för att byta förskola inom området.

Förvaltningen menar att personalens utbildningsnivå och faktiska förutsättningar för uppdraget sannolikt också inverkar på den förändrade arbetsplatskultur som förskolerapporten nämner. Barnskötarna är den största yrkesgruppen i förskolan och professionaliseringen av barnskötaryrket är därför angelägen. I staden anställs dock alla som inte är legitimerade förskollärare som barnskötare, oavsett utbildningsbakgrund eller arbetsuppgifter. I samband med rekrytering av barnskötare finns stora utmaningar gällande att bedöma och värdera de diplom, intyg och examensbevis som följer på det stora utbudet av barnskötarutbildningar. I förskolerapporten tydliggörs hur professionaliseringen försvåras av barnskötarnas skiftande utbildningsbakgrund. Förvaltningen välkomnar därför förskolenämndens uppdrag att arbeta för en ökad andel av personal med relevant utbildning i förskolan.

Att rekrytera meänkielitalande personal med pedagogisk utbildning för förskolan har hittills visat sig genomförbart. Förvaltningen har tidigare framfört att staden behöver utgå från samt arbeta övergripande med den faktiska bristen på pedagoger med minoritetsspråklig kompetens. Detta är särskilt angeläget i relation till den förskola helt- eller delvis på minoritetsspråk som staden ska erbjuda vid önskemål. Därför ser förvaltningen positivt på stadens start av utvecklingen mot en förskola på samiska och meänkieli.

Behovet av systematisk uppföljning av det språkutvecklande arbetet kvarstår. I förskolerapporten framförs att behovet till del kan mötas genom användning av Skolverkets kartläggningmaterier Hitta språket. Förvaltningen noterar att just detta material ligger till grund för den Språkmatrix för bedömning av kvaliteten i språkundervisningen som stadsdelens kommunala förskolor infört.

Vad gäller tidiga förberedelser för fortsatt utbildning betonar förskolerapporten att en intensifierad samverkan i övergången mellan förskola och grundskola leder till dels en ökad progression i barns lärande och utveckling, dels en fördjupad insyn i och förståelse för varandras uppdrag. Förvaltningen anser att detta ligger väl i linje med forskning om övergångar. Denna visar att det är viktigt att förskolan förbereder barnen för undervisningen i förskoleklass och i förlängningen möjligheten att nå de kunskapskrav som sen ska uppnås i årskurs 1. Forskning visar också att det är angeläget att grund-

skolan bygger vidare på de kunskaper barnen förvärvat i förskolan och skapar en progression i undervisningen som minskar upprepningar av moment och arbetssätt från förskolans undervisning. Detta för att minska risken för att barnen i skolan tappar intresse och motivation.³

Avslutningsvis instämmer förvaltningen i förskolerapportens påpekande om att ett övergripande, enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete med en starkare koppling till de nationella målen är viktigt för likvärdigheten i stadens förskolor. Förvaltningen bedömer att den nya förskolenämndens roll i detta utvecklingsarbete är betydelsefull.

Jesper Ackinger
tf. stadsdelsdirektör

Hanna Wirde
tf. avdelningschef

Bilagor

1. *Förskola i Stockholm 2022. Mars 2023.* Förskolerapport från Förskoleavdelningen, Utbildningsförvaltningen.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, tf stadsdelsdirektör	2023-05-25
Hanna Wirde, tf avdelningschef	2023-05-23